

Ελλείμματα και μειώσεις φόρων

Του **ΝΙΚΟΥ ΒΕΤΤΑ***

Υπάρχει περιθώριο σε μια οικονομία με βαθύ δημοσιονομικό έλλειμμα και υψηλό δημόσιο χρέος να μειώνονται οι φόροι; Εξαρτάται από τη στόχευση της μείωσης και από το πώς αλληλεξαρτάται με τη μεγέθυνση της οικονομίας. Η εξίσωση της δημοσιονομικής προσαρμογής, χωρίς να υπονομευθεί η θετική πορεία των εισοδημάτων, δεν έχει εύκολη λύση.

Η οικονομία κατέγραψε ισχυρή δυναμική πέρυσι και σημαντικό μέρος της αναμένεται να συνεχιστεί φέτος. Στηρίζεται κυρίως σε τρεις βάσεις. Την αντιστροφή της βαθιάς ύφεσης στην αρχή της πανδημίας και την ανάκαμψη παγκοσμίως. Την υποστήριξη από τη νομισματική πολιτική στην Ετρώπη και την εγχώρια δημοσιονομική πολιτική. Και τη συσσωρευμένη δυναμική της οικονομίας, που προερχόταν από δεκαετή ύφεση, προγράμματα προσαρμογής, βελτίωση σε επιμέρους πλευρές της και μεταρρυθμίσεις, πριν διακοπεί από τη νέα κρίση. Από αυτούς τους παράγοντες, η αντίδραση μετά την πανδημία θα εξασθενεί σταδιακά, η νομισματική και η δημοσιονομική πολιτική θα αντιστρέφονται και, συνεπώς, κρίσιμη βαρύτητα αποκτά η εγγενής δυναμική της οικονομίας στη

βάση ενίσχυσης επενδύσεων και παραγωγικότητας. Στις δύο προηγούμενες χρονιές, η αντιμετώπιση της πανδημίας οδήγησε σε πίεση το δημόσιο ταμείο σε δαπάνες και έσοδα. Τα δημοσιονομικά ελλείμματα στη χώρα μας ήταν από τα υψηλότερα στην Ευρώπη. Πρωτογενές έλλειμμα 6-7% του ΑΕΠ ετησίως, όταν οι στόχοι πρωτογενών πλεονασμάτων μετά το τελευταίο πρόγραμμα προσαρμογής ήταν για 3,5%. Τα πλεονάσματα αυτά θα πρέπει να επαναπροσδιοριστούν λελογισμένα και να υποστηρίξουν τη βιωσιμότητα του χρέους. Συνολικό έλλειμμα, συμπεριλαμβάνοντας δαπάνες εξυπηρέτησης χρέους, 9-10% του ΑΕΠ, όταν οι στόχοι του Συμφώνου Σταθερότητας, πριν ανασταλεί, έθεταν όριο 3%. Οι στόχοι του Συμφώνου είναι επιθυμητό να προσαρμοστούν, αλλά είναι εύλογο πως θα υπάρχει δημοσιονομική πειθαρχία στην Ευρωζώνη, ιδίως καθώς έχει προχωρήσει ο δανεισμός από κοινού και οι επιδοτήσεις μέσα από το Ταμείο Ανάκαμψης και οι σχετικές δράσεις. Η ελληνική οικονομία οφείλει να επιτύχει μεγάλη προσαρμογή, ήδη από φέτος, συνθήκη και για την ομαλή χρηματοδότησή της. Στην εικόνα συνηθολογίζεται και ο πληθωρισμός

που θέτει νέες προτεραιότητες ειδικά για τα ευάλωτα νοικοκυριά, αλλά, ταυτόχρονα, μειώνει το πραγματικό βάρος χρεών και ονομαστικών υποχρεώσεων.

Μέρος της προσαρμογής αναμένεται να επέλθει αφενός με τη μεγέθυνση της οικονομίας, αφετέρου με την ολοκλήρωση του κύκλου επιδοτήσεων και παρεμβάσεων λόγω πανδημίας. Αλλά δεν αρκεί. Οι επιλογές στο μείγμα των φόρων πρέπει να είναι μέρος της λύσης, για να είναι μεσοπρόθεσμα βιώσιμη. Στόχος δεν μπορεί να είναι η μείωση των φορολογικών εσόδων, αλλά η αύξησή τους, όπως και των συνολικών δαπανών, με χαμηλότερο ρυθμό από τη μεγέθυνση της οικονομίας, ταυτόχρονα με μείωση συντελεστών όπου υπάρχουν στρεβλώσεις. Η συμμετοχή στην εργασία και οι επενδύσεις παραμένουν διαχρονικά χαμηλά, όπως και οι αμοιβές, ενώ οι συντελεστές φορολόγησης είναι υψηλοί για όσους ξεπερνούν ένα χαμηλό όριο και δεν κινούνται άτυπα. Μεγάλο μέρος των φυσικών προσώπων δηλώνουν εισοδήματα που οδηγούν σε μηδενικό ή ελάχιστο φόρο και η πλειονότητα των επιχειρήσεων δεν εμφανίζει κερδοφορία. Το τελευταίο διάστημα έχουν υπάρξει μειώσεις διαφόρων

συντελεστών, προσωρινά λόγω πανδημίας ή μόνιμα. Στη μετάβαση στην επόμενη περίοδο της οικονομίας, προτεραιότητα πρέπει να έχει η παγίωση της μείωσης του βάρους στα εισοδήματα, κατεχοχίη της μισθωτής εργασίας. Ετσι υποστηρίζεται η ανάπτυξη και διαχέονται τα οφέλη της στον πληθυσμό. Ταυτόχρονα, ιδίως μέσω νέων κινήτρων, η συμμετοχή εισοδημάτων που σήμερα δεν καταγράφονται. Επιπλέον, είναι κρίσιμο να γίνουν βήματα για απλούστευση των κανόνων και διατήρηση ενός σταθερού πλαισίου για ικανό διάστημα. Η πολυπλοκότητα, το υψηλό κόστος συμμόρφωσης και η αβεβαιότητα για μελλοντικές προσαρμογές είναι ισχυροί λόγοι που αντμάχονται τα οφέλη από τις μειώσεις συντελεστών. Μαζί με τον εξορθολογισμό του πλαισίου για τα ακίνητα, την αποτελεσματικότερη υποστήριξη αδύναμων νοικοκυριών, και στο πλαίσιο μιας ευρύτερης μεταρρυθμιστικής πολιτικής και εκμετάλλευσης ευρωπαϊκών πόρων ως γέφυρα, μπορεί να δημιουργηθεί μια στέρεη βάση για συστηματική ανάπτυξη.

* Ο κ. Νίκος Βέττας είναι γενικός διευθυντής του ΙΟΒΕ, καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.